

Achtergrondstudie - voorstel beleid Intensieve Veehouderij gemeente Noordoostpolder

---

Datum: 15 September 2015

Versie: Concept

Auteur: Maarten Hermus - LTO Noord afdeling Noordoostpolder

Inhoud

Inleiding	3
Ontwikkeling intensieve veehouderij in NOP.....	3
Huidige intensieve veehouderijen in de NOP.....	4
Levensvatbaar bedrijfsoppervlak	5
Voorwaarden voor de toekomst	6
Benodigde oppervlaktes.....	6
Rekenvoorbeeld bezettingsgraad vleeskuikens	6
Omgeving.....	8
Conclusie	9
Toekomst Intensieve veehouderij in de NOP	9
Voorgesteld beleid	10

Inleiding

Tijdens het besluitvormingsproces van de Structuurvisie Noordoostpolder 2025 zijn door een aantal intensieve veehouderijbedrijven en LTO zienswijzen ingediend. Bij vaststelling van de structuurvisie heeft dat geleid tot een amendement. Dat amendement houdt in dat “ter voorbereiding op het bestemmingsplan landelijk gebied door onderzoek en politieke discussie een heroverweging zal plaatshebben omtrent de ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande intensieve veehouderijbedrijven. Bij deze heroverweging zullen de ontwikkelingen van de bedrijfstak in brede zin en ontwikkelingen op het gebied van de stikstofproblematiek een belangrijke rol spelen”. Ter voorbereiding en als achtergrond heeft LTO de taak op zich genomen een achtergrondstudie naar levensvatbaarheid van de bestaande intensieve bedrijven uit te voeren. Deze achtergrondstudie bevat de informatie uit onderzoeken van het LEI, CBS, Countus, cijfers uit wet- en regelgeving en Dierenbescherming en consultaties met twee intensieve veehouderijen in de Noordoostpolder. Op basis van deze informatie geeft LTO een voorstel voor het beleid Intensieve Veehouderij gemeente Noordoostpolder.

Ontwikkeling intensieve veehouderij in NOP

In onderstaande tabel een overzicht van de intensieve veehouderij in de Noordoostpolder in 2000 en 2014 met daarbij de procentuele ontwikkeling per diercategorie.

Ontwikkeling Intensieve veehouderij NOP¹

Diercategorie\jaar	Aantal dieren		% ontwikkeling (2000=100%)	Aantal bedrijven		
	2000	2014		2000	2014	% ontwikkeling (2000=100%)
Vleeskalveren	4.408	4.035	92%	7	4	57%
Stieren (>= 2 jaar)	54	.	.	5	.	.
Varkens, totaal	36.312	52.018	143%	49	24	49%
Biggen	13.867	26.923	194%	14	7	50%
Fokvarkens	4.419	5.358	121%	15	6	40%
Vleesvarkens	18.026	19.737	109%	46	22	48%
Kippen, totaal	1.157.120	472.398	41%	35	16	46%
Leghennen	594.720	210.998	35%	21	8	38%
Ouderdieren van leghennen	.	45.144	.	.	2	.
Vleeskuikens	285.400	172.967	61%	10	5	50%
Ouderdieren van vleeskuikens	277.000	43.289	16%	5	1	20%
Kalkoenen	10.250	7.050	69%	2	1	50%

De ontwikkeling van de intensieve veehouderij in de Noordoostpolder vanaf 2000 tot het heden vertoont een trend; het aantal bedrijven neemt af en de grootte van de resterende bedrijven neemt toe. De ontwikkeling van het aantal dieren in deze termijn over alle diercategorieën genomen is stabiel. Teruggang in aantal bedrijven, schaalvergroting bij overgebleven bedrijven en stabiliteit van het aantal dieren is een trend die naar verwachting doorzet in de toekomst.

¹ CBS (2014) Landbouw; gewassen, dieren en grondgebruik naar gemeente

Huidige intensieve veehouderijen in de NOP

De tabel op rechts geeft een overzicht van de huidige intensieve veehouderijen naar oppervlakte en aantallen. De tabel geeft inzicht over de omvang en groottes van de 33 intensieve veehouderijbedrijven met Ai bestemming in het geldend bestemmingsplan.

Op basis van de NB-wet vergunningen zijn er in totaal 84 intensieve veehouderijen in de Noordoostpolder.³ Dit betekent dat er ca. 40 bedrijven zijn met een intensieve veehouderij neventak.

Neventak is in deze gespecificeerd als niet de hoofdtak zijnde in de bedrijfsvoering. Een klein aantal van deze bedrijven heeft een neventak die groter is dan 2.500 m². Het overgrote merendeel van de neventakkers vallen in de categorie tot 2.500 m².

Oppervlaktes en aantallen huidige Intensieve veehouderijen in de Noordoostpolder.²

Oppervlakte Intensieve Veehouderijen met Ai bestemming	Aantal bedrijven in oppervlaktecategorie
tot 2.500 m ²	14
2.500 m ² – 3.000 m ²	5
3.000 m ² – 5.000 m ²	7
5.000 m ² – 7.500 m ²	3
7.500 m ² - 10.500m ²	4

² Gemeente Noordoostpolder (2011) verleende vergunningen bedrijven met Ai aanduiding bestemmingsplan landelijk gebied 2004 d.d. 2011

³ Gemeente Noordoostpolder (2015) lijst met veehouderijen in de Noordoostpolder op basis van NB-wet vergunningen

Levensvatbaar bedrijfsoppervlak

Op basis van onderzoek van Countus en het LEI is onderstaand overzicht voor levensvatbare bedrijfsgroottes tot stand gekomen. Hierbij is rekening gehouden met maximale wettelijke bezettingsdichtheden geldend in het jaar van onderzoek; 2015 voor intensieve veehouderijbedrijven en 2010 voor neventak bedrijven.

Overzicht benodigde oppervlakte voor een levensvatbaar bedrijf

Diercategorie	Intensieve veehouderijbedrijf ⁴		Neventak intensieve veehouderij (max. 0,5 fte) ⁵	
	Benodigd aantal dieren	Benodigde oppervlakte gebouwen in m ²	Benodigd aantal dieren	Benodigde oppervlakte gebouwen in m ²
Zeugen	450	3.520	135	1.142
Vleesvarkens	5.000	6.050	1.500	2.076
Varkens gesloten	300/3.000	5.830	100/800	1.874
Vleeskuikens	100.000	5.500	45.000	2.720
Leghen koloniehuisvesting	60.000	4.000	30.000	1.830
Leghen volière	40.000	2.500	17.500	1.070
Ouderdieren van vleeskuikens	20.000	3.000	9.500	1.370

Voor nagenoeg alle diercategorieën is een hoofdtak of neventak in de intensieve veehouderij mogelijk binnen 7.000 m² respectievelijk 2.500 m² staloppervlak met huidige maximale wettelijke bezettingsnormen. Alleen voor een neventak vleeskuikens is op basis van de bezettingsnormen die afgelopen jaren zijn gaan gelden in de huidige situatie meer staloppervlakte nodig om een levensvatbare neventak te kunnen behouden.

Geconcludeerd kan worden dat het bestemmingsplan grotendeels voldeed aan de behoefte voor een minimale omvang voor een levensvatbare hoofdtak en neventak. In de toekomst zullen bovenstaande benodigde oppervlaktes echter onvoldoende zijn om concurrerend te blijven produceren. Toekomstige ontwikkelingen van de wet- en regelgeving en veranderende maatschappelijke verwachtingen zullen leiden tot steeds scherpere eisen aan dierenwelzijn en grotere benodigde oppervlakten door lagere bezettingsgraden in de intensieve veehouderij. Er is geen aanleiding om te verwachten dat de trend op het gebied van wet- en regelgeving en veranderende maatschappelijke verwachtingen niet doorzet in de toekomst. Bij nieuwbouw/ontwikkeling van nieuwe huisvesting in de intensieve veehouderij wordt rekening gehouden met toekomstige trends. Deze stallen scoren daarom goed op het gebied van dierenwelzijn en lagere bezettingsgraden. Daarbij vermeld dat ondernemers met een bestaande neventak echter vaak nog langer door produceren, zeker in een situatie met bestaande stallen die voldoen aan wet- en regelgeving.

⁴ Countus accountants+adviseurs (juni 2015) Overzicht benodigde oppervlakte voor een levensvatbaar bedrijf

⁵ LEI (juni 2010) Omvang van neventakken varkens- en pluimveehouderij

Voorwaarden voor de toekomst

De intensieve veehouderij is een belangrijke economische bedrijfstak die constant in ontwikkeling is. Burgers en maatschappelijke organisaties verwachten van de overheid dat deze strenge voorwaarden stelt aan milieubelasting, stankoverlast, risico's voor de volksgezondheid, landschappelijke inpassing en dierenwelzijn. Dit heeft afgelopen jaren geleid tot een groeiend stelsel van wet- en regelgeving waarin de vergunningverlening van (intensieve) veehouderijbedrijven moet voldoen aan sectorale voorwaarden, aangescherpte regelgeving, ruimtelijke-ordeningsinstrumenten (bestemmingsplannen) en de Wet Milieubeheer (milieuvergunning). De toekomstige voorwaarden voor de intensieve veehouderij zijn daarom een mix van ruimte voor een levensvatbare bedrijfsvoering, ruimte voor ontwikkeling met lagere bezettingsnormen en een maatschappelijk bewuste sector die rekening houdt met zijn omgeving.

Benodigde oppervlaktes

De benodigde oppervlaktes die leiden tot een levensvatbare bedrijfsvoering met lagere bezettingsnormen in de toekomst verschillen per diersoort maar ook per diercategorie. De nu geldende maximale maatvoering kan op middellange termijn (5 á 10 jaar) onvoldoende zijn voor een concurrerende en efficiënte bedrijfsvoering. Daarom zijn de benodigde oppervlaktes op pagina 5 onvoldoende voor nieuw beleid. Onderstaand rekenvoorbeeld geeft inzicht in de wettelijke en maatschappelijke wensen op dit moment en extrapoleert deze cijfers voor een schatting van de benodigde oppervlaktes in 2025.

Rekenvoorbeeld bezettingsgraad vleeskuikens

Als voorbeeld de bezettingsnormen van vleeskuikens. De bezettingsnormen voor vleeskuikens zijn verlaagd in 2010. Waar voor 2010 44 kilo per m² vleeskuikens werden gehouden, daalde dit naar 39 kilo per m² vanaf 2010.⁶ Deze bezettingsnormen zijn afgelopen jaren niet verder wettelijk verlaagd. Toch blijft de pluimveesector schakelen naar andere houderij/huisvestingssystemen om te voldoen aan de veranderende maatschappelijke wensen. Een goed voorbeeld is een alternatief houderijsysteem, Kip van Morgen, waarin wordt voldaan aan de 1 ster Beter Leven Kenmerk. De bezettingsgraad in dit systeem is 25 kilo per m² ofwel 12 dieren per m².⁷ Een ander voorbeeld van verlaagde bezetting is het overgaan naar mindere intensieve systemen waarbij een overdekte uitloop vereist is, hiervoor is ook ontwikkelingsruimte nodig.

Rekenvoorbeeld: Beter leven keurmerk

Bij een bezettingsgraad van 12 dieren per m² is het benodigd oppervlak voor het houden van neventak vleeskuikens in het huidige 1 ster productiesysteem:
Voor een hoofdtak: 100.000/12 kuiken per m² = 8.333 m²
Voor een neventak: 45.000/12 kuikens per m² = 3.750 m²

Voor bedrijven met een huidige intensieve neventak is ontwikkelingsruimte nodig om te voldoen aan de veranderende maatschappelijke wensen en het benodigd aantal dieren voor een levensvatbaar bedrijf. De ontwikkeling van de maatschappelijke wensen is onzeker en daarbij is aanscherpende regelgeving voor verdere verlaging van de bezettingsgraad op de middellange termijn niet

⁶ G. Verburg (2010) uit 'Besluit houders van dieren'

<https://zoek.officiëlebevestigingen.nl/stb-2014-210.html>

⁷ Dierenbescherming (oktober 2012) Beter leven vleeskuikens

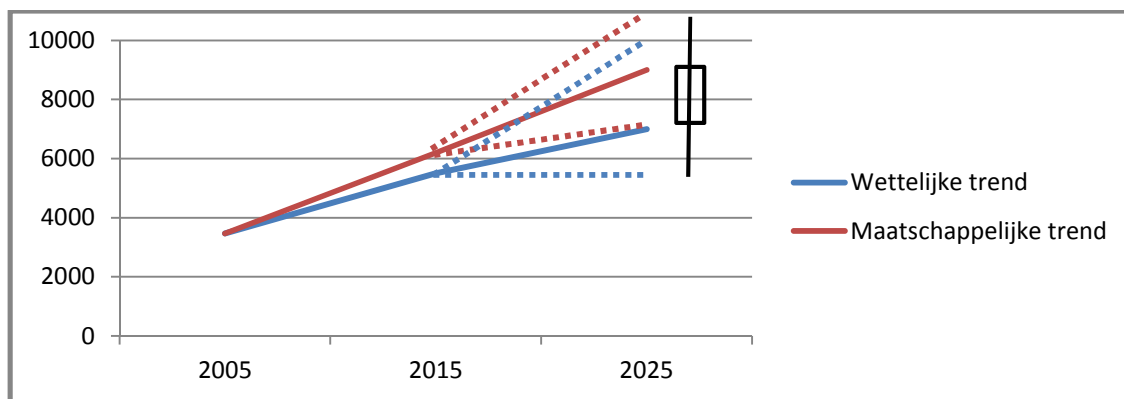
http://beterleven.dierenbescherming.nl/fileupload/Criteria/FD_Criteria_vleeskuikens_1_ster_20120611.pdf

ondenkbaar. In onderstaande grafieken zijn de trends voor minimale oppervlaktes in 2025 gevisualiseerd. Dit is een vermenigvuldiging van het minimaal aantal dieren voor een levensvatbaar bedrijf maal de maximale wettelijke of maatschappelijke bezettingsgraden.

De cijfers voor maximale bezettingsgraden in 2005 en 2015 komen uit eerder genoemd 'Beslithouders van dieren' op pagina 6. Aangenomen is dat de maatschappelijke en wettelijke eisen voor maximale bezettingsgraden overeenkwamen in 2005. Maatschappelijke maximale bezettingsgraden in 2015 zijn gebaseerd op het rekenvoorbeeld: Beter leven Keurmerk op pagina 6. Doorgetrokken trendlijnen naar 2025 zijn een doorrekening van de cijfers uit 2005 en 2015. Gestippelde trendlijnen naar 2025 zijn mogelijke hogere of lagere oppervlaktes, dit betekent niet dat dit de grenzen zijn van maximale of minimale situatie in 2025.

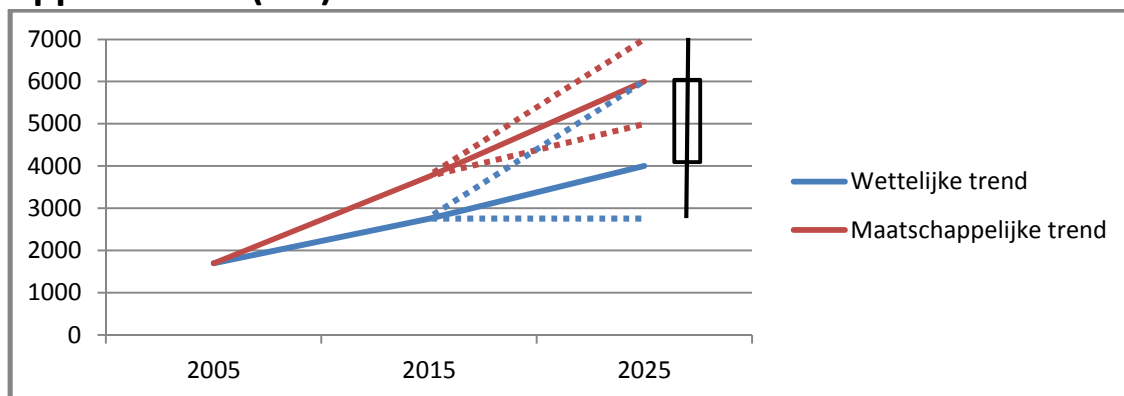
Trends rekenvoorbeeld vleeskuikens hoofdtak – minimale oppervlaktes (m²) in 2025

Op basis van de trends in bovenstaande grafieken zouden bedrijven met een minimale levensvatbare hoofdtak ontwikkelingsruimte moeten krijgen om het staloppervlak uit te breiden tot 7 á 8.000 m² om naar waarschijnlijkheid een levensvatbare hoofdtak voort te zetten die voldoet aan wettelijke eisen tot 2025.

Trends rekenvoorbeeld vleeskuikens neventak – minimale oppervlaktes (m²) in 2025

Op basis van de trends in rekenvoorbeeld vleeskuiken neventak op pagina 7 zouden bedrijven onder de 2.500 m² (voornamelijk neventak) ontwikkelingsruimte moeten krijgen om het staloppervlak uit te breiden tot 4.500 m² om naar waarschijnlijkheid een levensvatbare neventak voort te zetten die voldoet aan wettelijke eisen tot 2025.

De noodzaak voor ruimte is in verhoudingen vergelijkbaar voor de varkenshouderij en andere diercategorieën in de intensieve veehouderij.⁸⁹ Bovenstaande rekenvoorbeelden en benodigde oppervlaktes volstaan voor de alle diercategorieën in intensieve veehouderij.

Omgeving

Naast veranderende wet- en regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van dierenwelzijn, houderij-systemen en bezettingsgraden, moet de intensieve veehouderij rekening houden met zijn omgeving. We stellen voor duidelijke grenzen te stellen aan de ontwikkeling van nieuwe locaties en vergaande uitbreiding boven een maximum oppervlak.

-Wij stellen voor dat er een verbod komt op de ontwikkeling van intensieve veehouderij op nieuwe locaties op een nog te bepalen peildatum (bv. 1/1/2016?),

-Wij stellen voor dat er geen verdere uitbreiding mogelijk is voor intensieve veehouderij bedrijven groter dan 7.000 m².

Door deze duidelijke grenzen aan te geven ontstaat een helder beeld naar de omgeving omtrent de te verwachten ontwikkelingen van de intensieve veehouderij in de toekomst.

---

⁸ Dierenbescherming (december 2011) Beter leven varkensvlees

<http://beterleven.dierenbescherming.nl/fileupload/20111219-varkensvlees-1-ster.pdf>

⁹ G. Verburg (2011) Toekomstvisie duurzame veehouderij. Kamerstukken II 2007-2008, 28 973, nr. 18

Conclusie

Toekomst Intensieve veehouderij in de NOP

In de ontwikkeling vanaf 2000 tot en met 2014 is er sprake van een afname van het aantal intensieve veehouderijen, schaalvergroting bij de resterende bedrijven en hierdoor een stabiel totaal aantal dieren in de intensieve veehouderij in de NOP. Deze trend zal na verwachting doorzetten. Het merendeel van de totale ca. 80 huidige Ai en neventak bedrijven in het bestemmingsplan zijn kleiner dan 2500 m², het restende deel is groter. LTO afdeling Noordoostpolder en geconsulteerde intensieve veehouders in de NOP benadrukken dat ontwikkelingsruimte cruciaal is voor de toekomst van de bestaande intensieve veehouderij in de NOP. Zeker omdat er geen aanleiding is om te verwachten dat de trend op het gebied scherpere wet- en regelgeving en hogere maatschappelijke verwachtingen niet doorzet in de toekomst.

Deze toekomst moet worden geborgd door eerlijk, overzichtelijk en duidelijk beleid.

De voorwaarden voor de toekomst van de intensieve veehouderij:

- voldoende ruimte voor een aantal dieren per bedrijf benodigd voor een levensvatbare bedrijfsvoering
- voldoende ruimte voor ontwikkeling met lagere bezettingsnormen om te voldoen aan wettelijke- en maatschappelijke eisen
- Een maatschappelijk bewuste sector die rekening houdt met zijn omgeving.

Wij zijn van mening dat een getrapte schaal met ontwikkelingsruimte gebaseerd op huidig gebouwoppervlak ruimte biedt voor bovenstaande voorwaarden. Onzekere ontwikkelingen maken het onmogelijk te bepalen wat de exacte ontwikkelingsruimte moet zijn in de toekomst. Voorgestelde getrapte ontwikkelingsruimte is gebaseerd op een combinatie van vermelde literatuur, rekenvoorbeelden en praktijkkennis van intensieve veehouders in de Noordoostpolder.

Voorgesteld beleid

Het voorgesteld beleid Intensieve Veehouderij gemeente Noordoostpolder:

A. Nieuwe locaties

Alle agrarische bouwvlakken waar **nog geen** intensieve veehouderij uitgeoefend wordt op een nog te bepalen peildatum (bv. 1/1/2016?), hebben de mogelijkheid in de periode tot het ontwerp van de herziening van het bestemmingsplan of omgevingsplan (zie toelichting) een aanvraag te doen voor intensieve veehouderij op hun huidige locatie van max. 2.500 m². Deze locatie krijgt een (ster)* status. Nadien vervalt deze mogelijkheid.

Aanvraag moet binnen een vast te stellen periode gerealiseerd zijn. Uitbreiding boven 2.500 m² is alleen mogelijk door aankoop andere locatie met steraanduiding.

(toelichting: het opstellen van een nieuwe ontwerp bestemmingsplan/omgevingsplan zal minimaal 3 jaar gaan duren, maar kan mede afhankelijk van de juridische (on)mogelijkheden meer tijd in beslag nemen)

B. Bestaande locaties

1. Bouwvlakken welke op de bovengenoemde peildatum **kleiner dan 2.500m²** intensieve veehouderij hebben, mogen in de toekomst uitbreiden tot max. 4.500 m². De locatie krijgt een ** status.

Gewenste uitbreiding boven de 4.500 m² is alleen mogelijk op een andere te verwerven locatie welke een steraanduiding moet hebben. Deze mogelijkheid vervalt in de periode vanaf het ontwerp van de herziening van het bestemmingsplan danwel na 5 jaar.

2. Locaties welke op de bovengenoemde peildatum **2.500 - 7.000 m²** intensieve veehouderij hebben, mogen uitbreiden tot max. 7.000 m². De locatie krijgt een *** status. Gewenste uitbreiding boven de 7.000 m² is alleen mogelijk op een andere te verwerven locatie welke een steraanduiding moet hebben.

3. Locaties welke op de bovengenoemde peildatum **groter dan 7.000 m²** intensieve veehouderij voeren, mogen niet verder uitbreiden. De locatie krijgt een **** status. Gewenste uitbreiding hierboven is alleen mogelijk op een andere te verwerven locatie welke een steraanduiding moet hebben.

- Toegekende max. opp. intensieve veehouderij is aangemerkt als *, **, *** of ****

- Bouwvlak is locatie gebonden

- Het beleid zal ingaan op het moment dat het wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

- Vestigingsmogelijkheid voor ondernemer van buiten onze gemeente:

1. Door verwerving van een akkerbouw locatie te verwerven waarop hij tot max. 2.500 m² intensieve veehouderij uit mag oefenen, tot het moment dat deze mogelijkheid op basis van bovenstaande uitgangspunten wordt weggenomen..

2. Aankoop van een ster- locatie waarop hij naar het aantal toegekende sterren en daarmee verbonden maximale oppervlakten, intensieve veehouderij mag uitoefenen. Ontwikkeling alleen mogelijk via andere nieuw te verwerven sterlocaties.

Via een rapportage wordt de gemeenteraad jaarlijks op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen op het gebied van de stikstofproblematiek en de ontwikkeling van een nieuw ruimtelijk plan. Het beleid met betrekking tot intensieve veehouderijen wordt in deze rapportage meegenomen.